

Яна Андрукевич

*Науковий керівник – канд. іст. наук, доц. Рудько С. О.,
Національний університет “Острозька академія”*

ТРАНСФОРМАЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ПОЛІТИКИ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ З ПРИХОДОМ ДО ВЛАДИ ТОНІ БЛЕРА

У статті проаналізовано зміни європейської політики Великобританії з приходом до влади Тоні Блера. Також розглянуто основні здобутки та проблеми відносин Велика Британія та ЄС.

This article analyzes the changes in European policy of Great Britain when Tony Blair became the prime-minister. Also the main achievements and challenges between relations of Great Britain and EU are considered.

В статье проанализированы изменения европейской политики Великобритании с приходом к власти Тони Блэра. Также рассмотрены основные достижения и проблемы отношений Великобритании и ЕС.

У сучасному світі Європейський Союз намагається трансформуватися та адаптуватися до нових реалій та викликів сучасності. Аналогічні процеси переживають і держави-учасниці Європейського Союзу, особливо, коли до влади приходять політичні сили з новим, альтернативним і нестандартним баченням зовнішніх та внутрішніх проблем, в тому числі пріоритетів та перспектив інтеграції [1].

Європейське питання було одним з основних на виборах до Парламенту Великобританії 1997 року. Європа втомилася від постійної війни з консервативним урядом і чекала зміни влади. Нова Лейбористська партія звичайно органічніше вписувалася в європейські тенденції розвитку [4].

Перемога лейбористів на чолі з Т. Блером на загальних виборах у травні 1997 року означала, що партія з великою парламентською більшістю, котра переважно підтримувала напрямок повної інтеграції, вершитиме європейську політику Лондона. Велика Британія

вступила до соціального протоколу та підтримала включення розділу по боротьбі проти безробіття. Вона також стала гнучкішою щодо поширення обмеженого голосування більшості у більшій кількості сфер першого блоку питань Маастрихтського договору (єдиного ринку). В той самий час вона зберігала консервативну політичну лінію по відношенню до другого та третього блоків, що базувалася на продовженні уявлень про відігравання важливої ролі держави. Питання спільної зовнішньої політики, політики безпеки й оборони тощо залишалися для лейбористів особливо пріоритетними в державному регулюванні [3].

Еволюція європейського курсу Лондона є складовою багатовимірною, неоднозначною та часом суперечливого процесу реструктурування міжнародного середовища, що обумовило розвиток багатоконцептності британських підходів до європейської проблематики і міцно закріпило за Великою Британією репутацію “незручного партнера” в ЄС. Уряд Т. Блера і особисто сам прем’єр не приховують того, що першочерговою сферою британських інтересів стає Європа [6].

Пріоритетами нової національної зовнішньої політики в європейському напрямку стали:

- 1) максимально активна і рішуча європейська політика;
- 2) потужний трансатлантичний альянс;
- 3) ефективна національна оборона;
- 4) свобода торгівлі;
- 5) зміцнення і розвиток європейського та міжнародного співробітництва в цілях протистояння глобальним викликам і загрозам сучасності.

Дані пріоритети (за винятком останнього) не можна було назвати новими, оскільки їх неодноразово декларували як лейбористи, так і консерватори. Але змінився зміст, який “нові” лейбористи вкладали в ці цілі. Якщо раніше це були гасла, призначені для широких мас, то тепер стратегічна мета полягала в тому, щоб покінчити з багаторічною неконструктивною в глобальних умовах відособленістю від усіх актуальних проблем європейської інтеграції [2].

Стадія “третього шляху” позначена успішним британським головуванням в Євросоюзі в першій половині 1998 року. Т. Блер поставив своїм завданням продемонструвати, що Великобританія є сильним партнером у розвитку європейської інтеграції, і проявити в рамках ЄС ініціативу, яку ніколи не вдавалося проявити попереднім урядам. Його зусилля були зосереджені на розробці нової економічної стратегії ЄС, створенні Європолу, заснуванні Європейського

центрального банку, початок переговорів з країнами-кандидатами. У цілому британське головування було успішним. Воно допомогло зняти напругу, що нагромадилася у відносинах між Великою Британією та ЄС [5, 277].

У межах реалізації передвиборчої програми уряд Т. Блера пішов на підписання разом з іншими європейськими лідерами Амстердамського договору. Амстердамський договір відкрив шлях до координації національних політик у галузі розробки стратегії зайнятості, зокрема сприяв становленню ринків робочої сили, які швидко реагують на еволюцію економічної кон'юнктури [7].

Нові пріоритети були представлені в період другого “президентства” Великої Британії в ЄС, яке припало на липень-грудень 2005 р. і за часом збіглося з головуванням в “Великій вісімці”. Т. Блер сформулював пріоритетні глобальні завдання для Великої Британії, які були представлені у відповідній урядовій програмі, яка складалася з трьох базових блоків: 1. Економічна і соціальна справедливість 2. Безпека і стабільність (протидія міжнародному тероризму, боротьба з “трафіком” та нелегальною імміграцією; розширення ЄС (відкриття переговорів з Туреччиною, старт переговорного процесу з Хорватією відразу після очікуваного в початку січня 2007 р. вступу Болгарії та Румунії). 3. Роль Європи в сучасному світі [2].

Перебування при владі першого лейбористського уряду Т. Блера відбувалося на тлі гострих дебатів з питання приєднання до Економічного і валютного союзу. Велика Британія залишилася осторонь тих країн, які з 1 січня 1999 р. ввели єдину європейську валюту, трактуючи введення євро не як економічне досягнення, а як суто політичне, з метою поглибити політичну інтеграцію Європи. Велика Британія зробила акцент на визначенні свого місця в архітектурі європейської безпеки і оборони. В цілому не заперечуючи проти розширення ЄС на схід і південь, лейбористи вимагали підведення під нього відповідної законодавчої бази, оскільки механічна інкорпорація призвела б до збільшення бюджетних витрат на вирівнювання національних економік [7].

Таким чином, з приходом до влади представників “нового лейборизму” на чолі з Т. Блером відбувся певна трансформація європейської політики. Т. Блер почав більш лояльно ставитися до відносин з ЄС та намагався подати свою політику у вигідному світлі, адже, по суті, проголошуючи врівноваження європейського та американського напрямків, то “особливі відносини” із США переважали над відносинами з ЄС по пріоритетності.

Список використаних джерел та літератури:

1. Валуев А. В. Глобальная роль европейского измерения внешней политики “новой” Великобритании: успех и поражение правительств Тони Блэра (1997-2007гг.) [Электронный ресурс] / А. В. Валуев. – Режим доступа: ftp://lib.herzen.spb.ru/text/valuev_120_283_290.pdf. – Название с экрана
2. Валуев А. В. Основные итоги внешней политики правительств “новых” лейбористов в Великобритании [Электронный ресурс] / А. В. Валуев. – Режим доступа : <http://www.politex.info/content/view/773/30>. – Название с экрана
3. Неприцький О. А. Велика Британія та європейська інтеграція (90-ті рр. XX ст.) .) [Текст] / О.А. Неприцький. – Автореф. дис. канд. іст. наук: 07.00.02 // Вінницький державний педагогічний ун-т. – Вінниця, 2003.
4. Неприцький О. А. Позиція лейбористської партії Великої Британії щодо європейського питання на виборах 1997 р. [Електронний ресурс] / О. А. Неприцький. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nzvdpu_ist.pdf. – Назва з екрана
5. Шемятенков В. Г. Европейская интеграция [Текст] / В. Г. Шемятенков. – М. : Международные отношения, 2003. – 400 с.
6. Яковенко Н. Л. Європейська інтеграційна політика Великої Британії та міжнародні чинники її формування (друга половина XX – початок XXI ст.) / Н.Л. Яковенко [Електронний ресурс] Автореф. дис. док. іст. наук: 07.00.02 / Донецький Національний ун-т. – Електрон. дан. (1 файл). – Донецьк, 2005. – Режим доступу: www.ucrainica.com.ua/downloads/?pub=803.
7. Ямпольская Л. Н. Великобритания после парламентских выборов 1997г. [Электронный ресурс] / Л. Н. Ямпольская. – Режим доступа: <http://www.proza.ru/2010/05/09/893>. – Название с экрана